

Vuoden työväentutkimus 2018 palkinnonjakotilaisuus

Puheenvuoro, Liisa Koskelainen

Työväentutkimus – Arbertartradition ry:n palkintoraadin myöntämä kunniamaininta tutkimukselleni ja kirjalleni Poliitiikan punainen lanka tuntuu hyvältä sen vaatiman usean vuoden tutkimusperiodin jälkeen ja kiitän raatia ja Työväentutkimus ry:tä lämpimästi tästä kunnianosoituksesta. Arvostan sitä kovasti, sillä tiedän vuosittain ilmestyvän runsaasti aihepiiriä koskevia kirjoja.

Hämeenlinnan Työväenyhdistyksellä on takanaan poikkeuksellisen pitkä historia – nyt jo 130 vuotta – ja se kuuluukin perustamisajankohtansa perusteella työväenyhdistysten ensimmäiseen aaltoon, kun yhdistyksiä perustettiin ns. wrightilaisen työväenliikkeen aikana. Yhdistyksen pitkän historian aikana siitä on kirjoitettu jo useitakin historiikkeja, mutta työväenyhdistys valitsi rohkeasti tällä kertaa ammattitutkijan yhdistyksen ulkopuolelta. Kunnianhimoisena tavoitteena oli, että yhdistyksen historian kautta voisi kuvata laajemminkin työväenliikkeen historiaa ja tuoda siihen paikallisen näkökulman. Pidettiin tärkeänä, että yhdistyksen historia sidotaan laajempaan historialliseen kontekstiin, jolloin kirja voisi kiinnostaa myös yhdistyksen ulkopuolisia lukijoita. Kirjan ensimmäisissä suunnittelupalavereissa vuonna 2014 löydettiin Hämeenlinnan Työväenyhdistyksen valitseman historiatoimikunnan ja kirjoittajan välillä nopeasti yhteinen sävel kirjan suunnasta. Lämmin ja kirjottajaa tukeva ilmapiiri jatkui historiatoimikunnan kokouksissa kirjan julkaisemiseen asti, mistä haluan tässä yhteydessä kiittää historiatoimikunnan kaikkia jäseniä.

Vaikka työväenliikkeen historia on pitkälti joukkoliikkeen historiaa, heräsi historiatoimikunnassa ajatus, että yhdistyksen historiaa voisi kirjassa kuljettaa myös yksilöiden kautta. Paikallisella tasolla on nähtävissä, että toimintaa muovaa välillä voimakkaastikin yksittäisten aktiivien toiminta ja heidän ajatusmaailmansa. Kirjassa on siten mahdollisuuksien mukaan nostettu esiin myös yksittäisiä toimijoita ja heidän vaikuttamiaan ja taustaansa ja siten on pyritty syventämään kuvaa eri aikakausien toimijoista ja toiminnan muodoista. Toki tässä on täytynyt tehdä voimakasta valintaa, eikä kaikkia yhdistyksessä aktiivisesti toimineita ole tietenkään voinut käsitellä samalla perusteellisuudella tai kirjan laajuus olisi helposti kasvanut kymmenkertaiseksi.

Yksittäisen työväenyhdistyksen historia on ollut ikkuna myös suomalaisen yhteiskunnan muutoksiin ja poliittisen vaikuttamisen muotoihin. Paikallisen näkökulman kautta on tarkasteltu niin sortovuosien agitaattoreja ja aktivisteja, sisällissodan kuohuja kuin itsenäisyyden ajan kunnallista päättämistä. Suurena yhdistyksenä Hämeenlinnan Työväenyhdistyksellä on ollut väylä myös valtakunnan politiikkaan omien kansanedustajien kautta.

Pitkä matka on kuljettu siitä todellisuudesta, missä yhdistyksen perustamisen aikaan 1880-luvun sääty-yhteiskunnassa elettiin. Nykyisin itsestään selvänä pidetyt poliittisen vaikuttamisen mahdollisuudet niin valtakunnan politiikassa kuin kunnallisella tasolla olivat vielä työväestölle kaukainen haave, puhumattakaan työaikalainsäädännöstä tai esimerkiksi sairauden ja vanhuuden varalle luoduista turvaverkoista. Kirja on matka tähän muutoksen ja sen eri murrosvaiheisiin paikalliselta tasolta tarkasteltuna. Poliitiikan punainen lanka ulottuu nykyisin ihmisten arkeen hyvinvointivaltion monissa muodoissa.